24. 10. 2014

ID: 95841

Rozhodčí doložka

V případě dobrovolného vzdání se instančního přezkumu a ústního projednání v rozhodčí smlouvě k porušení článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nedochází. V kontextu řízení o spotřebitelské věci se však soud musí zabývat otázkou, zda bylo vzdání se práva skutečně svobodné a jednoznačné a zda nepředstavovalo nepřiměřenou podmínku ve smyslu unijního práva.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Cdo 1354/2014, ze dne 24.9.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce L. H., zastoupeného Mgr. R.G., advokátem se sídlem v O., proti žalované P. CREDIT Czech a. s. se sídlem v P., zastoupené JUDr. E.P., advokátem se sídlem v H.K., o zrušení rozhodčího nálezu, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 11. 2013, č.j. 25 Co 511/2013-67, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 11. 2013, č.j. 25 Co 511/2013-67, se ruší a věc se tomuto soudu vrací k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Rozsudkem ze dne 30. 5. 2013, č.j. 5 C 175/2012-30, Okresní soud v Ústí nad Orlicí zrušil rozhodčí nález JUDr. Evy Vaňkové ze dne 6. 11. 2012, č.j. Va 32-31/2012-11, a rozhodl o nákladech řízení. Rozhodčí smlouvu ze 17. 1. 2012 shledal absolutně neplatnou pro rozpor se zákonem (§ 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 /viz § 3028 zákona č. 89/2012 Sb./, dále jen „obč. zák.“). Ujednání, podle něhož případný spor účastníků projedná a rozhodne „kterýkoliv z níže uvedených rozhodců, kterému žalobce doručí žalobu“, neodpovídá tomu, co se podává z ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v rozhodném znění (dále jen „zákon č. 216/1994 Sb.“).

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 26. 11. 2013, č.j. 25 Co 511/2013-67, rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil, změnil je jen ve výroku o nákladech řízení a rozhodl o nákladech řízení odvolacího. Platnost rozhodčí smlouvy posoudil z pohledu úpravy týkající se ochrany spotřebitele (§ 51a a násl. obč. zák.). Na rozdíl od soudu prvního stupně uzavřel, že ujednání, podle něhož rozhodcem oprávněným rozhodovat spor je jeden z několika jednoznačně stanovených rozhodců s tím, že výběr je na tom, kdo podá rozhodčí žalobu, není – co do způsobu určení – v rozporu s právem na ochranu spotřebitele, tj. nejedná se o ujednání, které by mělo povahu nepřiměřené a zneužívající klausule (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1281/12, a ze dne 23. 5. 2013, sp. zn. II. ÚS 3413/12). Za takové naopak označil ujednání o tom, že řízení před rozhodcem bude písemné a jednoinstanční, tedy bez možnosti přezkumu rozhodčího nálezu jiným rozhodcem. S odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, odvolací soud dovodil, že rozhodčí řízení musí spotřebiteli zaručovat procesní práva srovnatelná se soudním řízením, které by bylo namístě v případě, že by spotřebitel rozhodčí doložku neuzavřel; rozhodčí řízení, jehož sjednaná pravidla postrádají ústnost, přímost jednání a které vylučuje přezkum rozhodčího nálezu jiným rozhodcem, spotřebiteli zvýšenou ochranu nezaručuje. Je-li tedy rozhodčí smlouva neplatná pro rozpor se zákonem (§ 39, § 55 odst. 2, § 56 odst. 1 obč. zák.), spočívá důvod pro zrušení rozhodčího nálezu v ustanovení § 31 písm. b/ zákona č. 216/1994 Sb.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním, jímž k přezkumu předkládá otázku, zda rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech musí zaručovat procesní práva srovnatelná s řízením,

které by bylo namístě v případě, kdyby spotřebitel rozhodčí smlouvu neuzavřel (ústnost, přímost jednání, odvolací instanci). S odkazy na judikaturu Nejvyššího soudu, Vrchního soudu v Praze a s připomenutím stěžejních rozhodnutí Ústavního soudu prosazuje názor, podle něhož rozhodčí smlouva ze 17. 1. 2012 obsahující ujednání o jednoinstančnosti a písemnosti rozhodčího řízení s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu není neplatným právním úkonem. I jednostupňové rozhodčí řízení ochranu spotřebitele zaručuje, měl-li možnost uplatňovat námitky a vyjádřit se k věci. Absence ústního jednání sama o sobě neznamená porušení práv jedné smluvní strany, tj. ani spotřebitele. Navrhla, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně.

Žalobce se s rozhodnutím odvolacího soudu ztotožnil a navrhl dovolání odmítnout, případně zamítnout.

Dovolání je přípustné, protože rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu [§ 237, § 239 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srov. čl. II bod 1, 7 zákona č. 404/2012 Sb., čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb., dále jen „o.s.ř.“)]. Otázku, zda rozhodčí smlouva, jíž se účastníci dohodli na jednoinstančním písemném řízení před rozhodcem, je ve smyslu § 55 odst. 2 a § 56 obč. zák. platným právním úkonem, posoudil odvolací soud v rozporu s tím, co Nejvyšší soud dovodil v rozsudku ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2447/2011, a v usnesení ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1637/2014, k jejichž závěrům se dovolací soud v souzené věci přihlašuje.

Platnost rozhodčí smlouvy ze 17. 1. 2012 dovolací soud posoudil podle zákona č. 216/1994 Sb. ve znění účinném do 31. 3. 2012 (srov. bod 2., čl. II, části první zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony).

Právní posouzení je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 19 odst. 3 zákona č. 216/1994 Sb., nedohodnou-li se strany jinak, je řízení před rozhodci ústní. Toto řízení je vždy neveřejné.

Podle § 23 zákona č. 216/1994 Sb. končí rozhodčí řízení vydáním a) rozhodčího nálezu, nebo b) usnesení v těch případech, kdy se nevydává rozhodčí nález; usnesení musí být podepsáno, odůvodněno a doručeno jako rozhodčí nález; je-li žaloba podaná u stálého rozhodčího soudu vzata zpět ještě před ustavením senátu nebo jmenováním rozhodce, vydá a podepisuje usnesení o zastavení řízení předseda stálého rozhodčího soudu.

Podle § 27 zákona č. 216/1994 Sb. se strany mohou dohodnout v rozhodčí smlouvě, že rozhodčí nález může být k žádosti některé z nich nebo obou přezkoumán jinými rozhodci. Nestanoví-li rozhodčí smlouva jinak, musí být žádost o přezkoumání zaslána druhé straně do 30 dnů ode dne, kdy byl straně žádající o přezkoumání doručen rozhodčí nález. Přezkoumání rozhodčího nálezu je součástí rozhodčího řízení a platí o něm ustanovení tohoto zákona.

Podle § 39 obč. zák. je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se příčí dobrým mravům.

Podle § 55 obč. zák. se smluvní ujednání spotřebitelských smluv nemohou odchýlit od zákona v neprospěch spotřebitele. Spotřebitel se zejména nemůže vzdát práv, které mu zákon poskytuje, nebo

jinak zhoršit své smluvní postavení (odstavec 1). Ujednání ve spotřebitelských smlouvách podle § 56 jsou neplatná (odstavec 2). V pochybnostech o významu spotřebitelských smluv platí výklad pro spotřebitele příznivější (odstavec 3).

Podle § 56 odst. 1 obč. zák. spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran (odstavec 1). Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na smluvní ujednání, která vymezují předmět plnění smlouvy nebo cenu plnění (odstavec 2).

Ustanovení § 56 odst. 3 obč. zák. pak demonstrativně vymezuje pod písmeny a) až k) nepřípustná ujednání spotřebitelských smluv.

V projednávané věci vyšel odvolací soud ze zjištění, podle něhož účastníci v rozhodčí smlouvě ze 17. 1. 2012, jejíž text byl na předtištěném formuláři, sjednali, že pravomoc k řešení veškerých sporů o nároky, které přímo nebo odvozeně vznikly či v budoucnu vzniknou ze „shora uvedeného návrhu na uzavření smlouvy o revolvingovém úvěru či v souvislosti s ním, nebo z případně na základě uvedeného návrhu uzavřené smlouvy o revolvingovém úvěru … včetně sporů ze zajištění závazků …, avšak vyjma sporů ze směnky …“, má v jednoinstančním písemném rozhodčím řízení samostatně „kterýkoliv z níže uvedených rozhodců, kterému žalobce doručí žalobu, a to dle níže uvedených pravidel rozhodčího řízení.“ Pod body 1 až 8 jsou vyjmenováni rozhodci (na prvním místě JUDr. Eva Vaňková, advokátka). Dále se strany dohodly, že „rozhodce může nařídit ústní jednání, jestliže předložené písemnosti shledá nedostačující pro rozhodnutí ve věci samé. V ostatních případech nebude ústní jednání nařizováno,“ že „lhůta k vyjádření k žalobnímu návrhu, protinávrhu či jinému podání ve věci samé činí třicet dnů. Tato třicetidenní lhůta se počítá ode dne následujícího ode dne doručení písemnosti. Pokud se strana k výzvě rozhodce k vyjádření k žalobnímu návrhu v uvedené lhůtě nevyjádří, má se zato, že uznává nárok, který je proti ní uplatňován“ a že „rozhodčí řízení se bude vždy řídit pravidly sjednanými v této rozhodčí smlouvě a podpůrně řádem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky s vnitrostátní působností ve znění platném ke dni uzavření této rozhodčí smlouvy.“ Rozhodčím nálezem ze dne 6. 11. 2012, č.j. Va 32-31/2012-11, vydaným JUDr. Evou Vaňkovou, bylo žalobci uloženo zaplatit žalované 125.274,- Kč se specifikovanými úroky z prodlení, smluvní pokutu ve výši 0,15% denně za každý den prodlení s úhradou částky 99.330,- Kč a nahradit náklady rozhodčího řízení.

V rozsudku ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2447/2011, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že obecně nelze a priori prohlásit všechny rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách za zneužívající klauzule ve smyslu § 56 odst. 1 obč. zák. Rozhodčí doložka sjednaná v rámci smlouvy o úvěru se spotřebitelem, v níž se strany dohodly na tom, že jejich případný spor rozhodne rozhodce „bez ústního jednání na základě písemných podání, důkazů a materiálů, které strany předloží, bez možnosti přezkumu“, nevyvolává nerovnováhu v právech a povinnostech stran, která by dosahovala významné intenzity. S odkazem na § 19 odst. 3 zákona č. 216/1994 Sb., který umožňuje vyloučení ústního jednání, konstatoval, že „jedním z cílů zákona o rozhodčím řízení je urychlení řešení majetkových sporů, přičemž vyloučení ústního jednání je jedním z prostředků, jak tohoto cíle dosáhnout“. Není-li absence ústního jednání nijak zneužito, nelze říci, že by vyloučení ústnosti samo o sobě způsobovalo k újmě spotřebitele významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran. Co se týče nemožnosti přezkumu, konstatoval, že zákon č. 216/1994 Sb. připouštěl přezkum rozhodčího nálezu ve věci samé pouze v případech, kdy si strany možnost přezkumu ujednaly; „jde o charakteristický rys rozhodčího řízení a další z prvků zaručující rychlost řízení, tedy jeden z cílů tohoto alternativního řízení k řízení soudnímu. Zrychlení řízení slouží oběma stranám rozhodčí doložky, neboť ty pak mají dříve autoritativně zjištěnu svoji právní pozici“. Ani absence dohody o přezkumu rozhodčího nálezu jinými rozhodci nepředstavuje k újmě spotřebitele významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran.

Ke shora uvedeným závěrům se – při posouzení, zda lze vést exekuci podle rozhodčího nálezu vydaného rozhodcem, jehož pravomoc byla založena rozhodčí smlouvou (sjednanou se spotřebitelem), v níž bylo obsaženo ujednání, že rozhodčí řízení bude zásadně písemné, bez ústního jednání a jednoinstanční bez možnosti přezkumu rozhodčího nálezu – přiklonil Nejvyšší soud i v usnesení ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1637/2014. Jím se vymezil k bodu 23. nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10 „jde-li o ujednání v rámci spotřebitelské smlouvy, musí rozhodčí řízení obecně zaručovat procesní práva srovnatelná s řízením, které by bylo namístě v případě, kdy by se spotřebitel k ujednání ve spotřebitelské smlouvě nezavázal (ústnost, přímost jednání, odvolací instance, absence jiných překážek v uplatnění spotřebitelova práva), což však rozhodčí řízení za podmínek nastavených tak, jako je tomu v posuzovaném případě, rozhodně nezaručuje"; Ústavní soud takto formuloval jen v obecné rovině při posuzování konkrétní rozhodčí doložky, podle níž měl rozhodce, jenž nebyl určen transparentním způsobem, rozhodovat pouze podle zásad spravedlnosti, což v projednávaném případě zjištěno nebylo.

To, že dvojinstančnost není obecným principem občanského soudního řízení, ani ústavní zásadou vztahující se k občanskému soudnímu řízení, vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3820/2009.

Z článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva") zásada dvojinstančnosti řízení neplyne a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP") nelze dovodit požadavek na zřízení odvolací instance (práva na opravné prostředky proti rozhodnutím soudů o občanských právech a závazcích). Pokud státy zajistí, že řízení před soudem naplní právo na spravedlivý proces ve všech jeho aspektech, vystačí si i s jednostupňovou soudní soustavou (srov. rozsudek ESLP ze 17. 1. 1970 ve věci Delcourt proti Belgii, stížnost č. 2689/65, § 25, rozsudek velkého senátu ESLP z 26. 10. 2000 ve věci Kudla proti Polsku, stížnost č. 30210/96, § 122, rozsudek z 9. 3. 2006 ve věci Menesheva proti Rusku, stížnost č. 59261/00, § 104, rozsudek z 1. 4. 2010 ve věci Georgiy Nikolayevich Mikhaylov proti Rusku, stížnost č. 4543/04, § 51, rozsudek z 8. 4. 2014 ve věci Kenzie Global Limited Ltd, stížnost č. 287/07, § 17).

I když samotná Úmluva právo na ústní projednání nezakotvuje, z judikatury ESLP plyne, že řízení před soudem první a jediné instance zahrnuje právo na „veřejné projednání" ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, i právo na „projednání ústní" (viz rozsudek ESLP z 21. 2. 1991 ve věci Håkansson a Sturesson proti Švédsku, stížnost č. 11855/85, nebo rozsudek z 23. 2. 1994 ve věci Fredin proti Švédsku /č. 2/, stížnost č. 18928/91). Toto právo ale není absolutní a ESLP z něj připouští určité výjimky vztahující se zejména k situacím, kdy jsou řešeny pouze otázky právní a vysoce technické povahy. Například v usnesení z 30. 3. 2004 ve věci Hodina proti České republice, stížnost č. 66450/01, ESLP konstatoval, že absence ústního jednání nemusí být v rozporu s článkem 6 Úmluvy v případě, kdy existuje ohledně skutkového stavu shoda a soud se nemusí zabývat zvláště složitými právními otázkami. Další kategorii výjimek pak tvoří případy týkající se řízení před soudem vyšší instance za předpokladu, že v řízení před soudem prvního stupně ústní jednání proběhlo (srov. rozsudek pléna ESLP z 29. 10. 1991 ve věci Jan-Åke Andersson proti Švédsku, stížnost č. 11274/84). Je však nutné zdůraznit, že uvedené případy se týkaly práva na ústní projednání před soudem.

Kromě výše zmiňovaných příkladů výjimek z požadavku ústního jednání zohledňuje ESLP i možnost vzdát se práva na veřejné projednání. Vzdání se práva musí být jednoznačné a nesmí se dotknout žádného veřejného zájmu; může být ale jak explicitní, tak tacitní. V případu Buryška proti České republice (usnesení ESLP z 6. 5. 2008 ve věci Buryška proti České republice, stížnost č. 33137/04) namítal stěžovatel porušení práva na ústní projednání v situaci, kdy podal nezdůvodněný odpor proti platebnímu rozkazu a následně byl soudem vyzván k doplnění a poučen, že v případě absence vyjádření bude mít soud za to, že dluh uznává a vydá ve stěžovatelově nepřítomnosti rozsudek pro uznání. ESLP konstatoval, že stěžovatel byl náležitě poučen o důsledcích nevyjádření se v dané lhůtě a soudu prvního stupně tak nelze vytknout, že považoval stěžovatelovo mlčení za tacitní, ale

jednoznačné vzdání se práva. Ani právo na ústní jednání tak není absolutní a jsou z něj přípustné výjimky, stejně jako je možné se tohoto práva vzdát.

Se zřetelem k tomu, že text článku 6 Úmluvy výslovně zmiňuje právo na projednání před „nezávislým a nestranným soudem“, je třeba posoudit, zda lze standardy plynoucí z článku 6 Úmluvy aplikovat na rozhodčí řízení.

ESLP poprvé uvedl, že projednání věci v rozhodčím řízení není v rozporu s Úmluvou ve věci Deweer proti Belgii (rozsudek ESLP z 27. 2. 1980 ve věci Deweer proti Belgii, stížnost č. 6903/75). Později v judikatuře ESLP důsledně rozlišuje mezi dobrovolným rozhodčím řízením a rozhodčím řízením obligatorním, což je názor, který se poprvé objevuje v rozhodnutí Bramelid a Malmström proti Švédsku (rozhodnutí Evropské komise pro lidská práva z 12. 10. 1982 ve věci Bramelid a Malmström proti Švédsku, stížnosti č. 8588/79 a 8589/79). Na obligatorní řízení se přitom garance plynoucí z článku 6 Úmluvy vztahují. U dobrovolného vzdání se práva na soudní projednání je nutné zdůraznit, že musí jít o vzdání se svobodné, přípustné a jednoznačné, jak konstatoval ESLP i v případu Suda proti České republice (rozsudek ESLP z 28. 10. 2010 ve věci Suda proti České republice, stížnost č. 1643/06). I když se v případu Suda nejednalo o obligatorní řízení ve smyslu rozhodčího řízení stanoveného zákonem, šlo o rozhodčí řízení dojednané třetí stranou (konkrétně společností, jejímž byl stěžovatel minoritním akcionářem). Nejednalo se tedy o dobrovolné vzdání se práva a ESLP uzavřel, že povinnost uložená v předmětné věci stěžovateli – tj. předložit svůj spor majetkové povahy rozhodcům nesplňujícím základní záruky článku 6 odst. 1 Úmluvy, kterých se stěžovatel nevzdal – byla porušením článku 6 Úmluvy.

Teorii vzdání se práva dále ESLP upřesnil v případu Osmo Suovaniemi a ostatní proti Finsku (usnesení ESLP z 23. 2. 1999 ve věci Osmo Suovaniemi a ostatní proti Finsku, stížnost č. 31737/96), ve kterém předně zopakoval, že dobrovolné vzdání se práva na řízení před soudem ve prospěch rozhodčího řízení je z hlediska článku 6 Úmluvy obecně akceptovatelné. Současně ale doplnil, že takové vzdání se práva nemusí být nutně považováno za vzdání se všech práv ve smyslu článku 6 Úmluvy. Poukázal na skutečnost, že vzdání se může být přípustné vůči některým právům, zatímco vůči jiným nikoliv. S odkazem na svou předchozí judikaturu uvedl, že kupříkladu práva na veřejné projednání se lze vzdát i v řízení před soudem a doplnil, že „to samé se a fortiori uplatní v rozhodčím řízení, jehož jedním z častých cílů je vyhnout se publicitě“. Soud se sice explicitně nevyjádřil k ústnosti, ale vzhledem k tomu, že ta je součástí práva na veřejné projednání, lze dovodit, že i práva na ústní jednání v rozhodčím řízení se může strana dobrovolně vzdát bez toho, aby došlo k porušení článku 6 Úmluv. Umožňuje-li ESLP vzdát se některých práv pro řízení před soudem, lze se jich vzdát i pro řízení rozhodčí, které není obligatorní (ve smyslu řízení stanoveného zákonem).

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že v případě dobrovolného vzdání se instančního přezkumu a ústního projednání v rozhodčí smlouvě k porušení článku 6 Úmluvy nedochází. V kontextu řízení o spotřebitelské věci se však soud musí zabývat otázkou, zda bylo vzdání se práva skutečně svobodné a jednoznačné (české právo vyloučení ústního řízení i odvolání v rozhodčím řízení připouští i pro spotřebitele, takže požadavek „přípustnosti“ zde splněn je) a zda nepředstavovalo nepřiměřenou podmínku ve smyslu unijního práva.

Ustanovením § 56 odst. 1 obč. zák. byl do českého právního řádu implementován článek 3 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „směrnice“), podle něhož smluvní podmínka, která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou, jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele. Z toho plyne povinnost soudu interpretovat § 56 odst. 1 obč. zák. tak, aby bylo dosaženo cíle sledovaného jeho unijní předlohou, tj. aby byla spotřebitelům poskytována ochrana před nepřiměřenými podmínkami ve spotřebitelských smlouvách alespoň v rozsahu

uvedenou směrnicí předvídaném. Výklad sousloví „v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran“ představuje tzv. acte éclairé, tj. otázku výkladu unijního práva Soudním dvorem Evropské unie (dále též „SDEU“) již provedenou a nevzbuzující pochybnosti. SDEU je vyložil v rozsudku z 14. 3. 2013 ve věci Mohamed Aziz proti Caixa d’Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa), C-415/11. Článek 3 odst. 1 směrnice musí být vykládán následovně: 1) pojem „významná nerovnováha“ v neprospěch spotřebitele je třeba posuzovat na základě analýzy vnitrostátních právních předpisů, které by se použily v případě neexistence dohody stran, aby bylo možné posoudit, zda a případně do jaké míry je právní postavení spotřebitele smlouvou zhoršeno ve srovnání s právním postavením, jaké by měl podle platné vnitrostátní právní úpravy. Stejně tak by za tímto účelem mělo být přezkoumáno právní postavení, v jakém se daný spotřebitel nachází s ohledem na prostředky, které má podle vnitrostátních právních předpisů k dispozici pro zabránění dalšímu používání zneužívajících klauzulí. 2) Za účelem zodpovězení otázky, zda je způsobena nerovnováha „v rozporu s požadavkem dobré víry“, je třeba ověřit, zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s předmětnou klauzulí souhlasil v rámci individuálního vyjednávání o obsahu smlouvy.

Z hlediska unijního práva je pro posouzení dovolenosti jednoinstančnosti a písemnosti rozhodčího řízení klíčový článek 1 písm. q) přílohy směrnice, který uvádí jako podmínku podle článku 3 odst. 3 směrnice „zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů, nebo bránění uplatnění tohoto práva, nepřiměřené omezování důkazů, které má spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli“. Uvedená podmínka, konkrétně spojení „rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů“, se týká rozlišení mezi arbitráží, kde se rozhoduje na základě platného práva, a arbitráží, kde rozhodce rozhoduje podle zásad ekvity. Je nutné poukázat na tu část, která zmiňuje „nepřiměřené omezení důkazů“, což by za určitých okolností mohlo dopadat na situaci, kdy je vyloučeno ústní jednání.

Z judikatury ESLP a SDEU tedy nevyplývá, že jednoinstančnost a písemnost rozhodčího řízení je bez dalšího v rozporu s požadavky na spravedlivý proces, nebo v rozporu se směrnicí (ESLP vychází z možnosti dobrovolného vzdání se práva, které se vztahuje jak na opravné prostředky, tak na ústní projednání; z hlediska ochrany spotřebitele v unijním právu rovněž nelze automaticky uzavřít, že by byla jednoinstančnost a písemnost rozhodčího řízení v rozporu se směrnicí). Stejně jako u jiných podmínek spotřebitelských smluv je nutné zkoumat, zda tato podmínka se zřetelem ke konkrétním skutkovým okolnostem v rozporu s požadavkem přiměřenosti nastoluje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

Z toho, co je uvedeno shora, se podává, že odvolací soud věc nesprávně právně posoudil, uzavřel-li, že vyloučení ústnosti rozhodčího řízení a přezkumu rozhodčího nálezu jinými rozhodci bez dalšího (automaticky) způsobuje neplatnost rozhodčí smlouvy, jejímž účastníkem je spotřebitel (§ 39, § 55 odst. 2, § 56 odst. 1 obč. zák.); dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o.s.ř. byl uplatněn důvodně a Nejvyšší soud proto napadené rozhodnutí podle § 243e odst. 1 o.s.ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2, věta první, o.s.ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba
- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)
- Styk dítěte s rodičem (exkluzivně pro předplatitele)